

ASIGURAREA DREPTULUI LA DECLARARE A PERSOANELOR FIZICE LA EXPEDIEREA TRIMITERILOR POȘTALE INTERNAȚIONALE PESTE FRONTIERA VAMALĂ A STATULUI

ENSURING THE RIGHTS OF PRIVATE PERSONS TO DECLARE THE SENDING INTERNATIONAL POSTAL ITEMS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF THE STATE

MAIMESCU Sava

dr. în drept, conf. univ., USM

CALINEAC Oleg,

doctorand, USM

CZU: 342.738:339.543:347.15/.17

Summary

In this article, the authors described the procedure for sending international postal items, identified the subjects involved in the process of sending international postal items, as well as they presented the existing issues in the postal field with the proposal of solutions to solve them.

Keywords: *International post office, international postal item, postal institutions, customs institutions, the territory of the Republic of Moldova, customs legislation, customs control, declaration*

La etapa actuală trimiterile poștale au devenit un mijloc de schimb de bunuri foarte des folosit între persoane fizice, persoane fizice și persoane juridice precum și între persoane juridice.

Activitatea poștală este executată de către poșta internațională. Potrivit autorului A. Bejanu [1], noțiunea de „poștă” trebuie înțeleasă drept instituții statale plasate în încăperi, localuri, birouri, care oferă prestarea serviciilor în numele statului pe problemele comunicării subiecților, persoanelor fizice și juridice, una dintre care se află în localitatea în cauză, iar alta se află în altă localitate rurală sau urbană, aflată atât pe teritoriul statului național, cât și în afara hotarelor statului, inclusiv primirea corespondenței exprimate în scrisori, telegrame, reviste, colete, pachete, mandate poștale și telegrafice, pentru a fi expediate la adresa destinatarului care are locul de reședință atât pe teritoriul național al statului, cât și în afara acestuia.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române [2], termenul de „poștă” reprezintă instituția publică care asigură transportul și distribuirea corespondenței, a coletelor etc.; local în care se află această instituție. Termenul de „internațional” presupune că are loc între mai multe națiuni, care angajează sau privește mai multe țări, privitor la raporturile dintre națiuni, la care participă reprezentanții mai multor state; care are o importanță ce depășește granițele unei singure țări.

În acest sens, propunem o noțiune proprie a conceptului de poștă internațională. În opinia noastră, „poșta internațională” este instituția publică care primește, prelucrează și distribuie trimiteri poștale în conformitate cu prevederile legale, atât pe teritoriul țării expeditor, cât și peste hotarele ei.

Subiecții participanți la procedura de expediere a unei trimiteri poștale internaționale sunt: 1) furnizorul de servicii poștale internaționale, 2) expeditorul și 3) destinatarul.

Astfel, conform Legii nr. 36 [3], furnizor de serviciu poștal universal este furnizorul de servicii poștale care prestează servicii poștale din sfera serviciului poștal universal.

Potrivit Registrului public al Furnizorilor de servicii poștale [4], la etapa actuală în Republica Moldova sunt înregistrați și autorizați 55 de furnizori de servicii poștale.

„Expeditor”, potrivit Legii nr. 36, este persoana fizică sau juridică care introduce trimiterea poștală internațională în rețeaua poștală personal sau prin intermediul unei persoane terțe. Conform legislației civile, persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile [5]. Aceasta dispune de capacitate de folosință și capacitate de exercițiu. Capacitatea de folosință a persoanei fizice apare în momentul nașterii și încetează o dată cu moartea. Aceasta se manifestă prin capacitatea de a avea drepturi și obligații civile și se recunoaște în egală măsură tuturor persoanelor fizice. Capacitatea de exercițiu reprezintă aptitudinea persoanei de a dobândi prin fapta proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le executa. Capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine majoră, adică la împlinirea vârstei de 18 ani. Există și excepții de la norma generală și anume persoanele care se căsătoresc la vârsta de 16 ani, precum și în cazul în care minorul care are vârsta de 16 ani lucrează legal sau practic activitate de întreprinzător, cu respectarea anumitor condiții prevăzute de legislația civilă.

Capacitatea de exercițiu este destul de importantă, or nu pot obține calitatea de expeditor a trimiterilor poștale internaționale persoanele fizice fără capacitate de exercițiu, adică cele care nu au împlinit vârsta de 18 ani, sau nu fac parte din categoria persoanelor care au dobândit capacitatea de exercițiu deplină la vârsta de 16 ani. Astfel, legiuitorul moldav a omis indicarea vârstei de 18 ani drept criteriu al admisibilității persoanei la expedierea trimiterilor poștale internaționale, fapt ce deseori creează confuzii și dificultăți în activitatea practică a instituțiilor poștale.

Potrivit aceleiași legi [3], „destinatar” este persoana fizică sau juridică pe adresa căreia este expediată o trimitere poștală internațională. Capacitatea deplină de exercițiu la fel este o cerință obligatorie pentru a ridica trimiterea poștală internațională, în caz contrar trimiterea poștală internațională poate fi ridicată de către o persoană adultă care reprezintă interesele minorului.

În literatura de specialitate părerile sunt diferite referitor la conceptul de declarare vamală. Astfel, nu există o noțiune unanim acceptată.

Potrivit autorului Erhan L.[6, p. 113], orice marfă introdusă pe sau scoasă de pe teritoriul vamal trebuie să fie obiectul unei declarații vamale întocmite și depuse organului vamal de către declarantul vamal. Conform unei alte opinii, declarația vamală reprezintă un document scris întocmit de deținătorul mărfii sau un reprezentant al acestuia, prin care se prezintă elementele necesare vămuirii mărfii, formulare diferite pentru export, import ori tranzit.

Conform pct. 13 art. 1 din Codul vamal al Republicii Moldova [7], „declarant” este orice persoană care are dreptul de a dispune de mărfuri și/sau de mijloace de transport, care întocmește declarația vamală în numele său sau în al cărei nume este întocmită declarația vamală. „Declarație vamală” este actul unilateral prin care o persoană manifestă, în formele și modalitățile prevăzute de legislația vamală, voința de a plasa mărfurile sub o anumită destinație vamală.

Legislația vamală a Republicii Moldova prevede expres că bunurile introduse și scoase de pe teritoriul Republicii Moldova prin intermediul trimerilor poștale internaționale se declară în scris, în modul stabilit. Termenul în care trebuie să fie depusă declarația vamală la organul vamal este de 7 zile calendaristice din momentul trecerii frontierei vamale.

Conform normelor tehnologice existente la poșta de expediere internațională, funcționarii serviciului poștal al statului sunt obligați să verifice corectitudinea și corespunderea datelor, a informațiilor incluse în lista obiectelor, valorilor, bunurilor aflate la expediere în pachetul poștal prezentat oficiului poștal spre expedierea poștală internațională. La fel, urmează a fi verificate de funcționarii poștali datele incluse în forma scrisă, de mână, în declarația vamală forma CN-22 și CN-23 asupra conținutului trimerilor poștale internaționale aflate în banderolele poștale, în coletele poștale și pachetele poștale internaționale pe care le-a inclus persoana care intenționează să expedieze prin trimiterile poștale internaționale mărfuri, obiecte, bunuri, valori în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova.

Formularele CN23 și CN22 sunt declarații vamale poștale care conțin date despre expeditor/destinatar (nume, prenume/denumire, adresă, număr de telefon, adresă de e-mail), descrierea detaliată a conținutului expedit, cantitatea, greutatea și valoarea acestuia. Conținutul trimiterii este prezentat în detaliu în declarația vamală, descrierile generale nu sunt admise [8]. În conformitate cu actele Uniunii Poștale Universale se recomandă ca formularele CN23/CN22 să fie completate într-o limbă de uz internațional, ori în limba țării de destinație.

Potrivit Legii nr. 1569 [9], persoanele fizice au următoarele drepturi la expedierea trimerilor poștale internaționale:

- de a introduce pe teritoriul țării sau de a primi, prin intermediul trimerilor poștale internaționale bunuri, fără achitarea drepturilor de import, cu condiția că acestea nu sînt destinate activității comerciale sau de producție, în legătură cu stabilirea la loc de trai permanent în Republica Moldova sau cu obținerea acestor bunuri prin moștenire.

- de a primi, prin intermediul trimiterilor poștale internaționale, fără achitarea drepturilor de import, bunuri, cu condiția că valoarea lor în vamă nu depășește suma de 300 de euro pentru trimiterile poștale transportate prin intermediul transportului terestru sau de 430 de euro pentru trimiterile poștale transportate prin intermediul transportului aerian sau maritim și nu sînt destinate activității comerciale sau de producție.

- de a primi, în cadrul tranzacțiilor comerciale (B2C – de la business la consumator), prin intermediul trimiterilor poștale internaționale, fără achitarea drepturilor de import, mărfuri care nu au caracter comercial, nu depășesc limitele cantitative stabilite de legislație și a căror valoare intrinsecă nu depășește suma de 200 de euro per expediere. Mărfuri care nu au caracter comercial sînt mărfurile care, cumulativ, prezintă un caracter ocazional, sînt destinate exclusiv uzului personal al destinatarului sau al familiei sale și care, prin natura sau cantitatea lor, nu sînt destinate activității comerciale sau de producție.

- de a introduce pe teritoriul țării mărfuri care nu sînt prevăzute mai sus și care nu sînt destinate activității comerciale sau de producție, cu condiția achitării tuturor drepturilor de import și declarării în modul stabilit.

Persoanele fizice au dreptul de a scoate de pe teritoriul Republicii Moldova prin intermediul trimiterilor poștale internaționale:

- bunuri, indiferent de valoarea lor, fără achitarea drepturilor de export, cu condiția declarării lor în modul stabilit și dacă aceste bunuri nu sînt destinate activității comerciale sau de producție;

- bunuri destinate activității comerciale sau de producție a căror valoare în vamă nu depășește suma de 100000 euro, cu condiția respectării măsurilor de politică economică, achitării drepturilor de export și declarării în modul stabilit.

Întru asigurarea respectării tuturor drepturilor persoanelor fizice care intenționează să introducă sau să scoată bunuri prin intermediul trimiterilor poștale este necesar ca operatorii poștali, precum și colaboratorii vamali să acționeze în conformitate cu următoarele principii: principiul legalității – care presupune că procedura declarării vamale este reglementată de legile și actele normative din domeniul vamal; principiul respectării drepturilor, libertăților și intereselor subiecților activității economice externe și ale persoanelor fizice – ceea ce înseamnă că toate cerințele persoanelor cu funcție de răspundere ale organelor vamale și cele poștale trebuie să fie întemeiate și prevăzute de legislația în vigoare; principiul operativității – conform căruia organele vamale și cele poștale trebuie să întreprindă toate acțiunile necesare în vederea asigurării expeditorului/declarant a parcurgerii tuturor formalităților necesare într-un termen cât mai restrâns; principiul limbii de stat – care prevede că procedura declarării bunurilor se efectuează în limba de stat, la fel întocmirea actelor poștale și vamale și în special, a declarației vamale în detaliu se efectuează la fel în limba de stat; principiul egalității subiecților declarării – prevede că toate operațiunile poștale și vamale, inclusiv declararea se aplică în condiții egale pentru toți subiecții activității econo-

mice externe, indiferent de țara de origine a mărfurilor, țara exportatoare și țara importatoare a mărfurilor [10, p. 164]. În opinia lui Ciobanu O. [11, p. 51], pe lângă principiile generale, este necesară formularea unor principii care la moment nu se regăsesc în dreptul vamal, și anume: principiul eficacității, principiul îndeplinirii obligațiilor cu bună-credință, principiul responsabilității. Aceste principii sunt întâlnite în multe ramuri de drept, iar pentru ca organele vamale și cele poștale să-și desfășoare activitatea în conformitate cu legislația, este necesar ca acestea să fie reglementate direct în Codul vamal al Republicii Moldova.

În baza declarațiilor vamale, organele vamale adună și prelucrează date despre trecerea mărfurilor peste frontiera vamală. Nici o trimitere poștală nu poate trece frontiera vamală a Republicii Moldova fără a fi supusă controlului vamal. Controlul vamal are drept scop prevenirea încălcării reglementărilor vamale, respectarea condițiilor și a termenelor legale, precum și descoperirea fraudelor vamale.

Trimiterile poștale internaționale sânt supuse controlului vamal, pe calea verificării datelor din declarație vamală sau alte documente, în baza cărora se face vămuirea, inspectării vamale și în alte forme de control vamal, prevăzute de legislația Republicii Moldova. Controlul vamal al trimiterilor poștale internaționale se efectuează în zonele de control vamal ale Centrelor Poștale din teritoriu, de către colaboratorul vamal, în prezența operatorului poștal.

Ambele tipuri de control au fost reglementate de legislația în vigoare cu scopul de a preveni circulația obiectelor și substanțelor interzise care reprezintă un pericol pentru siguranța cetățenilor Republicii Moldova și a cetățenilor altor state.

În concluzie putem afirma că declararea este un prim proces, destul de important, care exprimă intențiile uneia dintre părțile participante la raportul juridic de drept vamal, dar și ulterioarele măsuri ce urmează a fi întreprinse față de bunul declarat, cum ar fi: aplicarea măsurilor tarifare, netarifare, a celor cu caracter neeconomic etc. Declararea bunurilor expediate prin intermediul trimiterilor poștale contribuie la creșterea economiei Republicii Moldova, precum și la buna funcționare a organelor poștale și cele vamale. Întru asigurarea unui mecanism uniform, rapid și rezultativ, organele poștale conlucrează cu cele vamale. De legătura dintre activitatea acestor două organe depinde întreg procesul de ajungere la destinație a trimiterilor poștale internaționale.

În primul rând, organele poștale în momentul primirii de la expeditor a trimiterii poștale internaționale, are obligația de a informa persoana despre lista bunurilor interzise a fi introduse în trimiterile poștale internaționale, necesitatea întocmirii unei declarații vamale, cum se întocmește o declarație vamală, ce date urmează a fi înscrise în declarația vamală, modalitatea de împachetare a bunurilor, precum și alte aspecte importante prevăzute de legislația națională și cea internațională. În asemenea circumstanțe se va asigura respectarea drepturilor persoanei, or aceasta va cunoaște din timp toate obligațiile sale, și, conformându-se, întreg procesul de expediere a unei trimiterii poștale internaționale va fi unul plăcut și ușor atât pentru expeditor, cât și pentru ceilalți subiecți implicați.

Referințe bibliografice:

1. Bejanu A. Aplicarea mijloacelor tehnice de control la depistarea contra-bandei comisă prin trimiterile poștale internaționale: aspecte teoretico-practice. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*, nr. 5 (187), 2016.
2. Dicționarul explicativ al limbii române. [citat 18.12.2021]. Disponibil: <https://dexonline.ro/intrare/poșta/230815>;
3. Legea comunicațiilor poștale nr. 36 din 17.03.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.114-122/225 din 29.04.2016.
4. Registrul public al Furnizorilor de servicii poștale. [citat 18.12.2021]. Disponibil: https://www.anrceti.md/furnizori_comunicatii_postale
5. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 82-86 art. 661 din 22.06.2002.
6. Erhan L., Cîrnaț T., *Drept vamal comunitar*, Chișinău, Print-Caro SRL, 2011.
7. Codul vamal al Republicii Moldova, nr. 1149 din 20.07.2000, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. ed.special art. 98 din 01.01.2007.
8. Ghidul privind declararea și expedierea de către agenți economici a mărfurilor exportate prin intermediul trimitărilor poștale internaționale. [citat 18.12.2021]. Disponibil: https://www.posta.md/files/Files/Legislatie/Ghid_postal_02.2020_rest.pdf
9. Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, nr. 1569 din 20.12.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189 art. 1416 din 31.12.2002.
10. Țurcan P. Erhan L. ș.a., *Drept vamal. Note de curs*, Chișinău, CEP USM, 2016.
11. Ciobanu O. *Fundamentele teoretico-practice în controlul vamal*, Teză de doctor, Chișinău, 2015.